

MARIE ANTOINETTE

Valmistumisvuosi: 2006

Maa: USA

Ohjaus: Sofia Coppola

Kesto: 123 min

Näyttelijät: Kirsten Dunst (kruununprinsessa ja kuningatar Marie Antoinette), Jason Schwartzman (kruununprinssi ja Ranskan kuningas Ludvig XVI, eli Louis XVI), Judy Davis (comtesse de Noailles, Noaillesin kreivitär), Rip Torn (Ranskan kuningas Ludvig XV), Jamie Dornan (Axel von Fersen), Marianne Faithfull (Itävallan keisarinna Maria Teresa), Asia Argento (madame du Barry)

Ikäraja: S

Koulukinon materiaali soveltuu yläasteelle ja lukioihin historian, äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen.

Kieli: englanti ja ranska

Teemoja: Historiallisuus ja historiankirjoitus, fakta vs. fiktio, epookki, anakronismi, pukuloisto

Elokuvan taustoista:

Marie Antoinette -elokuva voi luonnehtia historialliseksi draamaelokuvaksi. Elokuvasa käsitellään todellisia historiallisia henkilöitä ja – ainakin osittain – todellisia tapahtumia.

Ohjaaja Sofia Coppola on aiemmin ohjannut elokuvat Virgin Suicides (1999) ja Lost In Translation (2003) ja ansioluettelosta löytyy myös ohjaus lyhytelokuvaan Lick the Star (1998). Coppola on myös näytellyt useissa elokuvissa. Hän on ohjaaja Francis Ford Coppolan tytär.

Elokuvan käsikirjoitus perustuu pääosin Lady Antonia Fraserin teokseen Marie Antoinette: The Journey (2001). Teosta ei ole suomennettu.

Marie Antoinette -elokuvaan Sofia Coppola teki itse käsikirjoituksen. Coppola – omien sanojensa mukaan – haluaa katsojan saavan

käsityksen siitä, millaista oli elää 1700-luvun jälkipuoliskolla Ranskan kuninkaan hovissa Versailles'ssa. Elokuva ei silti ole dokumentaarinen, vaan nimenomaan ohjaaja-käsikirjoittaja Coppolan oma näkemys ja tulkinta Marie Antoinettesta. Coppola nostaa elokuvassa esille Marie Antoinetten nuorena, hieman hukassa olevana teini-ikäisenä, joka kokee ristiriitaisia tunteita ja yksinäisyyttä, mutta on samalla tietoinen hänelle kuningattaren aseman kautta lankeavista ankarista velvoitteista. Marie Antoinette -elokuva on kuvattu myös aidoissa ympäristöissä Versailles'ssa, joka sijaitsee lähellä Pariisia. Kuvausryhmä ei tosin saanut käyttää Versailles'n huonekaluja, vaan joutui hankkimaan kuvausrekvisiitan muualta.

1. Historia on tarinakerrontaa

Suomen kielessä historia ja tarina tarkoittavat eri asioita. Suomen kielessä historia on menneisyyttä ja tarinan synonyymi on kertomus.

Toisin on vaikkapa ranskan tai englannin kielessä. Ranskan kielen sana histoire tarkoittaa sekä historiaa, siis menneisyyttä että tarinaa. Näin on myös englannin kielen sanassa history.

On hyvä muistaa, että historia ja historiankirjoitus ovat aina myös tarinankerrontaa tietystä näkökulmasta. Vuosilukuja ja paljon muuta tietoa merkittävistä tapahtumista ja henkilöistä voidaan kirjata luotettavasti. Toinen asia sitten on, kuinka värittyneitä eri lähteiden tuottamat kuvaukset historiallisesti merkittävistä tapahtumista tai henkilöistä ovat.

Menneisyyden dokumentoinnin apuna käytetään erilaisia tietolähteitä, kuten esimerkiksi asiakirjoja, lehti juttuja, valokuvia, esineitä, aikalaismuistoksia, jne. On helppoa ajatella, että esimerkiksi lähihistorian dokumentointi olisi helpompaa ja luotettavampaa kuin vuosisatojen taakse ulottuvien tapahtumien. Näin ei välttämättä ole, lähteet ja näkemykset historiallisten tapahtumien kulusta voivat olla – ja ovatkin – usein ristiriitaisia.

Historiallisten tapahtumien käsittely vaatii vastaanottajaltaan kriittistä ajattelua ja kykyä punnita ristiriitaisista tietoa. Se vaatii myös ymmärtämystä hyväksyä, että harvassa asiakokonaisuudessa on olemassa yhtä ainoaa totuutta.

Esimerkiksi 1989 Kiinassa Tiananmenin aukiolla (Taivaallisen rauhan aukio) opiskelijoiden mielenosoitus lopetettiin verisesti. Armeijan joukot avasivat tulen mielenosoittajia kohti ja surmasivat eri lähteiden mukaan joko 23 (lähde: Kiina kommunistinen puolue), 400–800 (lähde CIA) tai 2600 (lähde Kiinan Punainen Risti) ihmistä. Verilöylyssä loukkaantui arviolta noin 7000–10 000 ihmistä. Yksimielisyyttä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrästä ei ole. Yksimielisyyttä ei ole myöskään tapahtumien tarkasta kulusta: miksi armeija hyökkäsi?

Tiananmen on vain yksi lähihistorian esimerkki siitä, kuinka ristiriitaista ja haasteellista historiankirjoittaminen voi olla. Esimerkkejä löytyy tuoreistakin tapahtumista, vaikkapa **Yhdysvaltain hyökkäys Irakiin, millaista historiaa siitä kirjoitetaan USA:ssa ja millaista Irakissa?**

2.Keskustelun aihe Marie Antoinettesta:

Millainen käsitys sinulla oli Marie Antoinettesta historian tunneilla saamiesi tietojen perusteella? Millaisia ajatuksia herätti nyt näkemäsi elokuva hänestä?

Fakta vs. fiktio

Kuka oli Marie Antoinette (2.11.1755–16.10.1793)?

Marie Antoinetten kohdalla historiankirjoitus on varsin ristiriitaista ja sisältää erilaisia tulkintoja kuningattaren luonteesta ja hänen tekemistään. Mikä on tarua ja mikä totta? Marie Antoinette -elokuvassa kuvataan päähenkilön Marie Antoinetten elämää Ranskan kuninkaan hovissa 1700-luvun loppupuolella.

Elokuva etenee kronologisesti ja siinä kerrotaan tapahtumista, jotka ovat tuttuja historiasta. Marie Antoinette oli Itävallan keisarin ja keisarinnan tytär. Hän avioitui Ranskan kruununprinssin Ludvigin kanssa (josta tuli kuningas Ludvig XVI) ja synnytti neljä lasta, joista vain yksi eli yli Ranskan vallankumouksen. Tiedämme, että Marie Antoinette tuomittiin maanpetoksesta kuolemaan, ja että hänet mestattiin giljotiinilla.

Tunnettu myös monta Marie Antoinetten henkilöön ja elämäntapaan liittyvää tarinaa, joiden totuudellisuuteen ei välttämättä kannata sokeasti uskoa.

Tunnetuin Marie Antoinetteen liittyvä tarina on varmasti se, että hän kuullessaan kansalaisten kärsivän nälkää olisi hän sanonut: "Jos heillä ei ole leipää, syökööt sitten leivoksia" (S'ils n'ont plus de pain, qu'ils mangent de la brioche).

Tutkijoiden näkemykset eroavat myös siitä, oliko Marie Antoinetella rakastajia ja jopa rakastajattaria. On myös esitetty, että kuningas Ludvig XVI ei olisi kuningasparin kaikkien lasten isä. Toisaalta, luotettavaa näyttöä ei ole siitä, etteikö hän olisi. Yksimielisyyttä ei ole siitäkään, kuinka tynesti kuningatar loppujen lopuksi alistui kohtaloonsa. Hänen kerrotaan koettaneen paeta, toisaalta kerrotaan, että hän halusi saada jäädä miehensä kuningas Ludvig XVI:n luo, vaikka aavisti, millainen kohtalo olisi edessä.

Kuninkaan hovin kustannukset maksettiin kansalaisilta kerätyillä verorahoilla. Marie Antoinetten emännöimät hienot juhlat ja muutenkin yllellinen elämä tuntuivat kansalaisten kukkaroissa. Kuningatar sai pilkkanimen "Madame Déficit", suomeksi "rouva kassavaje" (ransk. déficit = tappio, alijäämä ja engl. deficit = mm. kassavaillinki). Joidenkin lähteiden mukaan Marie Antoinetta pidettiin syntipukkina valtion huonoon rahatilanteeseen ja kiristyneeseen verotukseen. Kiristyneeseen verotukseen ja kansalaisten köyhtymiseen oli hovin ylläpitämisen lisäksi kuitenkin ilmeisen paljon suurempia ulkopoliittisia syitä. Ranska tuki Yhdysvaltoja vapaussodassa Englantia vastaan ja se vaati paljon rahaa. Ranskan vallankumouksen puhjettua kuningaspari joutui entistä enemmän epäsuosioon. Marie Antoinetten väitettiin jopa harjoittaneen inestiä, mutta tämäkin lienee enemmän legendaa kuin totta. Marie Antoinette tuomittiin kuolemaan maanpetoksesta. Itävaltalaisentytisenä hänen ajateltiin toimineen Itävallan hyväksi ja Ranskaa vastaan. Marie Antoinette sai oikeudenkäynnin, mutta oliko se puolueeton. Oliko kuningattarella todellista mahdollisuutta selvittää oikeudenkäynnistä syyttömänä?

Marie Antoinetten elämän tärkeitä vuosilukuja:

1755 Marie Antoinette syntyi Itävallan keisariperheeseen 2.11.1755. Hänen isänsä oli Itävallan keisari Frans I (Francis I) ja äitinsä keisarinna Maria Teresa.

1765 Itävallan keisari Frans I kuolee ja valtaa ryhtyy käyttämään leskikeisarinna Maria Teresa. Hän päättää naittaa tyttärensä Euroopan kuninkaallisille. Marie Antoinetten kohdalla leskikeisarinna suunnitelmat avioliittosuunnitelmat kohdistuvat Ranskan hoviin ja kruununperilliseen Ludvigiin (Louis Auguste).

1769 Ranskan kuningas Louis XV pyytää Marie Antoinetta avioitumaan poikansa, kruununprinssi Ludvigin kanssa. Marie Antoinette on tuolloin 14-vuotias.

1770 Marie Antoinette jättää kotimaansa Itävallan ja lähtee Ranskaan kuninkaan

hoviin. Marie Antoinette ja kruununprinssi Ludvig vihitään.

Historiankirjoituksen mukaan avioliitto "ei saa täyttymystään" seitsemään vuoteen, toisin sanoen aviopari ei harjoita seksuaalista yhdyntä.

1774 Ranskan kuningas Ludvig XV kuolee isorokkoon. Marie Antoinetesta kruunataan ranskan kuningatar ja kruununprinssi Ludvigista tulee kuningas Ludvig XVI. Marie Antoinette ei ole vielä ehtinyt täyttää 19 vuotta. Hänestä tulee kuningatar 18-vuotiana, Ludvig XVI on 20-vuotias. Kerrotan, että teinihallitsijat olisivat sanoneet: "Suojele meitä Jumala, sillä olemme liian nuoria hallitsemaan" ("Seigneur, protégez-nous, car nous régnons trop jeunes.")

1774 Marie Antoinette tapaa ruotsalaisen kreivin Hans Axel de Fersenin, jonka väitetään olleen Marie Antoinetten rakastaja. Epäilyjen mukaan Marie Antoinetten lapsista yksi tai useampi olisi Fersenin. Marie Antoinetella on väitetty olleen myös muita rakastajia ja jopa rakastajattaria.

1777 Kerrotaan, että Marie Antoinetten ja Ludvig XVI välillä ensimmäinen yhdyntä tapahtui vasta 1777.

1778 Marie Antoinette synnyttää ensimmäisen lapsensa. Tytär saa nimen Marie Thérèse Charlotte. Hoville tyttären syntymä oli pettymys, sillä kuningattarelta odotettiin poikaa, joka voisi periä kruunun. Kerrotaan, että Marie Antoinette ei ollut pettynyt. Hän sanotaan todenneen, että poika olisi ollut isän ja Ranskan, mutta tyttärensä hän saa pitää itsellään.

1780 Marie Antoinetten äiti, Itävallan leskikeisarinna Maria Teresa kuolee.

1781 Marie Antoinette synnyttää pojan, josta tulee kruununprinssi Ludvig Joosef (Louis-Joseph).

1785 Marie Antoinette synnyttää toisen pojan, joka saa nimen Ludvig (Louis Charles de France).

1786 Marie Antoinette synnyttää toisen tyttären Sophie Béatrixin, joka elää alle vuoden.

1789 Marie Antoinette pojista vanhempi, kruununprinssi Ludvig Joosef kuolee 7-vuotiaana tuberkuloosiin.

1789 Alkaa Ranskan vallankumous ja poliittiset levottomuudet puhkeavat. (Ranskan vallankumouksen päivää juhliitaan vuosittain 14. heinäkuuta). Köyhä kansa on kyllästynyt valtion ja erityisesti kuningattaren aiheuttamiin menoihin, verojen kasvuun ja leivän puutteeseen.

1790 Vihaiset kansalaiset tunkeutuvat kuninkaalliseen palatsiin Versailles'hin. Kerrotaan, että Marie Antoinette meni kansanjoukkoja vastaa parvekkeelle.

1792 Marie Antoinettelle tarjotaan mahdollisuutta paeta, mutta hänen kerrotaan halunneen jäädä miehensä rinnalle. Toisiakin tulkintoja on esitetty, kerrotaan myös, että pakomatka oli ollut tekeillä, mutta se oli epäonnistunut. Kuningasparia syytetään maanpetoksesta.

1792 Ranska julistetaan tasavallaksi lokakuun 21. päivänä. Ludvig XVI: oikeudenkäynti alkaa. Ranska julistaa sodan Itävallalle, mikä tekee Marie Antoinettesta entistä suuremman vihollisen.

1793 Louis XVI mestataan giljotiinilla 21. tammikuuta. Marie Antoinetten oikeudenkäynti alkaa ja hänet tuomitaan kuolemaan maanpetoksesta. Hänet mestataan giljotiinilla 16. lokakuuta 37-vuotiaana.

Lähteet: mm. Marie Antoinette -elokuvan lehdistömateriaali, www.wikipedia.org, www.chateauversailles.fr, Kaari Utrio: Eevan tyttäret (1985), Taiteen pikkujättiläinen (2. painos, 1993)

Elokuvasta:

Itävallan keisarinna Maria Teresa (Marianne Faithfull) on päättänyt naittaa tyttärensä Marie Antoinetten (Kirsten Dunst) Ranskan kruununprinssille Ludvigille (Jason Schwartzman). Vasta 14-vuotias Marie Antoinette lähtee Ranskaan kuninkaan hoviin Versailles'hin. Lähtiessään Marie Antoinette

joutuu luopumaan kaikesta, mikä millään tavalla liittyy Itävalttaan.

Tiukkaa etikettiä noudattava, mutta kaksinaismoralistinen Ranskan hovi on nuorelle Marie Antoinetelle pukeutumis- ja syömisrituaaleineen hämmäntävä paikka. Omia ystäviä tai sukulaisia ei ole lähellä. Vaurautta ja valtaa on, mutta yksityisyyttä ei. Yksityisyys on ylellisyyttä, johon kruununperijöillä ei ole mahdollisuutta. Jopa aamupukeutumista voi olla seuraamassa joukko yleisöä.

Marie Antoinette elokuvassa kritisoi tiukkaa etikettiä ja sanoo, että "This is ridiculous" (Tämä on naurettavaa). Noailen kreivitär (Comtesse de Noailles, Judy Davis) vastaa kommenttiin, että "This, Madame, is Versailles" (Tämä, madame, on Versailles).

Marie Antoinetten tärkein tehtävä tulevan kuninkaan puolisona on tuottaa jälkeläinen, poika, josta tulisi uusi kruununperijä. Kruununprinssi Ludvig on kiinnostuneempi metsästyksestä ja lukoista kuin nuoresta puolisostaan. Marie Antoinetten ja Ludvigin avioliitossa jälkeläisten saamiseksi vaadittavat seksuaaliset velvoitteet eivät täyty avioliiton ensimmäisinä vuosina. Paineet jälkeläisen synnyttämisestä kasautuvat nuoren Marie Antoinette harteille. Hovissa ajatellaan yleisesti, että syy lapsettomuuteen on hänen, ei kruununprinssin. Ranskan hovin lisäksi nuoren parin lapsettomuudesta huolestuu Itävallan keisarinna Maria Teresa (Marianne Faithfull). Hän neuvoo tytärtään kirjeitse: ilman poikalasta Marie Antoinetten asema Ranskan kuninkaallisessa hovissa on uhattuna.

Ranskan kuninkaan Ludvig XV:n (Rip Torn) kuoleman jälkeen Ludvigista tulee kuningas Ludvig XVI. Marie Antoinette synnyttää esikoisensa, joka hovin pettymykseksi on tyttö. Poikakin syntyy, joskin elokuvassa vihjataan, että pojan isä voisi olla myös ruotsalainen kreivi ja upseeri Hans von Fersen (Jamie Dornan), jonka kanssa Marie Antoinetella on elokuvassa suhde. Elokuvassa viitataan kolmen lapsen syntymään (Todellisuudessa Marie Antoinette synnytti neljä lasta).

Marie Antoinette juhlii railakkaasti, syö herkkuja, ostelee kalliita kenkiä ja pukuja, teettää painovoimaa uhmaavia kampauksia ja

pitää hovissa ympärillään sellaisia erityissuosikkeja, joista muut eivät pidä. Kuningatar herättää käytöksellään närää hovissa ja tuhmaavuudellaan tavallisessa kansassa.

Esikoisen syntymän jälkeen kuningatar innostuu valistusfilosofi Jean-Jacques Rousseau'n filosofiasta, joka kehottaa ihmisiä "luonnollisempaan elämäntapaan". Hän koettaa myös hetken elää rousseaulaisittain Versailles'n lähistöllä omassa pienessä talossaan.

Ranskan kassakriisi käy yhä ilmeisemmäksi, kansa käy levottomaksi ja vallankumous puhkeaa. Kuningatar lähettää suosikkinsa turvaan, mutta haluaa itse jäädä kuninkaan luo.

Marie Antoinette kohtaa vihaisen kansanjoukon kumartamalle sille nöyrästi parvekkeelta.

Marie Antoinette ja kuningas Ludvig XVI joutuvat jättämään Versailles'n ja Marie Antoinette aavistaa, ettei paluuta enää ole.

3.Elokuva ja historiallisuus

Ohjaaja ja käsikirjoittaja Sofia Coppolan on taiteilijan vapaudella ja ammattitaidolla luonut oman tulkintansa todellisesta historiallisesta merkkihenkilöstä Marie Antoinettesta.

Pohtikaa, millaisia tulkintoja historiallisesta henkilöstä voi tehdä? Millaisia taiteellisia vapauksia taitelija, tässä tapauksessa ohjaaja, voi ottaa? Mitä mieltä itse olette elokuvasta ja sen tarinankerronnallisista tai mahdollisista historiallisista näkökulmista?

Coppola korostaa elokuvassaan sitä, että Marie Antoinette ja Ludvig XVI ovat molemmat hukassa olevia teini-ikäisiä. He olivat hyvin nuoria solmiessaan vanhempiensa järjestämän avioliiton. Nuoria he olivat vielä silloinkin (18- ja 19-vuotiaita), kun heidät kruunattiin kuninkaaksi ja kuningattareksi. Marie Antoinetten ja Ludvig XVI:n avioliitolla oli ulkopoliittinen syy; sillä vahvistettiin Ranskan ja Itävallan välisiä suhteita.

Molemmat oli lapsesta asti kasvatettu unohtamaan omat tunteensa ja toimimaan asemansa, velvoitteidensa ja isänmaidensa etujen mukaan. Vaihtoehtoja heillä ei juuri ole. Vapauskin tarkoittaa lähinnä omien

mieltymysten mukaisten harrasteiden toteuttamista. Ludvig XVI metsästä ja tutkii lukkoja, niiden parissa hän ehkä voi hetkeksi unohtaa olevansa asemansa vanki.

Marie Antoinette syö leivoksia ja kakkuja, järjestää railakkaita juhlia ja ostaa hienoja vaatteita ja kenkiä. Hän antautuu nuoren naisen riemulla niihin iloihin, jotka ovat mahdollisia.

Pohtikaa Marie Antoinetten kulutusjuhlia. Kuinka paljon niissä on nuorille ihmisille tyypillistä kokeilun- ja elämänhalua ja kuinka paljon turhautumista ja epäonnistumisen pelkoa? Voisiko taustalta löytyä turhautumista siihen, että hän on yksinäinen, epäonnistuu toistuvasti koettaessaan herättää seksuaalista mielenkiintoa miehessään? Vai toteuttaako Marie Antoinette itseään? Miettikää, millaisia keinoja te käytätte itsenne toteuttamiseen?

Marie Antoinetten kohdalla elokuva muodostaa kehitystarinan. Kehitystarinassa päähenkilö on lopussa toisenlainen kuin alussa. Tyypillisesti kehitystarina jalostaa päähenkilöä koettelemusten kautta paremmaksi ihmiseksi.

Elokuvassa herkästä ja avoimesta nuoresta naisesta tulee Ranskan juoruilevassa ja kaksinaismoralistisessa hovissa juhlinnan ja tuhlailun mestari ja sen jälkeen vastuullinen äiti ja kuningatar, joka alistuu tyynesti kohtaloonsa.

Marie Antoinette joutuu luopumaan avioituessaan luopumaan kotimaastaan ja perheestään. Hän joutuu luopumaan myös yksityisyydestään, pukeutuminen ja synnytykset ovat julkisia tapahtumia, joihin saattaa osallistua kymmeniä ihmisiä.

Pohtikaa, miten nämä asiat vaikuttavat Marie Antoinetteen? Mitkä tapahtumat vaikuttavat hänen kehitykseensä?

Vaikka Ranskan hovin ylhäisten naisten elämä melko joutilasta onkin, niin jälkeläisten synnyttäjinä naisilla on iso rooli. Synnyttäjänä aatelistoon kuuluva kuninkaallinen nainen itse asiassa vaikuttaa suoraan sisä- ja ulkopoliittisiin asioihin. Järjestettyjen avioliittojen kautta kun luodaan ja ylläpidetään maiden välisiä suhteita. Marie Antoinetten aseman annetaan ymmärtää olevan heikko, mikäli hän ei pysty tuottamaan poikalasta, josta tulisi automaattisesti

kruununperijä.

Mitä mieltä olet naisen asemasta 1700-luvun lopun Ranskan hovissa?

4. Epookki ja pukuloisto

Elokuvien yhteydessä epookilla tarkoitetaan historiallista ajanjaksoa. Epookkielokuviksi määritellään usein sellaisia elokuvia, joissa jollakin tietyllä historiallisella ajanjaksolla on erityinen merkitys esimerkiksi henkilöiden tai tapahtumien kannalta. Esimerkiksi Aleksanteri Suuresta kertovaa elokuvaa Aleksanteri (2004, ohj. Oliver Stone) voi myös nimittää epookkielokuvaksi. Epookki ei sulje pois muita genremääritelmiä. Kuten esimerkiksi Marie Antoinettea voi luonnehtia sekä draamaelokuvaksi että epookkielokuvaksi.

Tuleeko teille mieleen muita elokuvia, joita voisi nimittää epookkielokuviksi? Millä perusteella?

Visuaalisesti Marie Antoinette -elokuvaa voi luonnehtia herkuksi. Se on täynnä 1700-luvun rokokoo-tyylisuuntauksen ja -muodin värejä, pastellinsinistä, jopa turkoosia ja kultaa.

Rokokoo on edellisen vuosisadan barokki-tyyliä pehmeämpää ja kevyempää. Rokokoota pidetään erityisesti kuningas Ludvig XV:n ajan tyylinä. Ranskassa Ludvig XVI:n aikana syntyi uusklassismi vastareaktionä rokooolle. Uusklassismin tuulet puhalsivat tosin yli koko Euroopan. Uusklassistiseen taidettyliin ammennettiin innostusta antiikista. Taustalla olivat myös valistusfilosofin Jean-Jacques Rousseau ajatukset.

Tehtävä: Etsikää tietoa valistusfilosofi Jean-Jacques Rousseauista? Kuka hän oli ja millaisia ajatuksia esitti? Mitä tarkoittaa, ja miten tulkitset rousseaulaista lentävää lausetta "takaisin luontoon"?

5. Anakronismi – I Want Candy

Anakronismilla tarkoitetaan ilmiötä, asiaa tai esinettä, joka on sijoitettu väärään aikaan. Esimerkiksi elokuvassa voi esiintyä esine, jota ei ole tunnettu aikana, jota elokuvassa kuvataan. Elokuvissa tai romaaneissa anakronismit ovat useimmiten tahattomia vahinkoja.

Marie Antoinette -elokuvan tekijät ovat

perehtyneet hyvin 1700-luvun lopun Ranskaan ja esimerkiksi puvustus noudattelee sen ajan tyyliä ja muotia avarine kaula-aukkoineen ja korkeine peruukkikampauksineen. Kuitenkin tässä taustamusiikki on selvästi anakronistista ja se on sitä aivan tietoisesti. Anakronismia käytetään tässä tyyliseikkana.

Miettikää, miksi näin on? Millaista tietoa tai tunnetta ohjaaja mahdollisesti haluaa välittää katsojalle valitessaan tietoisesti elokuvaan sellaista musiikkia, jonka katsoja itsestään selvästi havaitsee anakronistiseksi?

6. Elokuva ja vanhojen päivä

Elokuvan loistelas puvustus antaa virikkeen pohtia myös lukiolaisten vanhojen päivää. Vanhojen päivää edeltävät penkinpainajaiset eli penkkarit, josta ylimmän vuosiluokan opiskelijat ovat vetäytyneet lukulomalle valmistautumaan ylioppilaskirjoituksiin. Vanhojen päivänä korostetaan sitä, että toisen vuosikurssin oppilaista tulee oppilaitoksen vanhimpia. Vanhojen päivää on tavattu viettää juhlavasti ja siihen kuuluvat vanhojen tanssit.

Olisiko mahdollista viettää vanhojen päivää teemoittamalla se esimerkiksi jollekin tietylle historialliselle ajanjaksolle?

Vinkkejä esimerkiksi 1700-luvun muotiin ja pukeutumiseen tarjoaa Riitta Pylkkäsen teos *Säätyläisnaisten pukeutuminen Suomessa 1700-luvulla* (1982).

Virtuaalimatkaillen Versailles'hin. Versailles'n linnan nettisivut löytyvät osoitteesta: <http://www.chateauversailles.fr/> ja ne ovat myös englanniksi.

Elokuva- ja lukuvinkkejä omaehtoiseen tutustumiseen.

1750-luvun (n. vuodet 1750–1800) lasketaan kirjallisuushistoriassa valistuksen ajaksi. Marie Antoinette -elokuvassakin mainitaan valistusfilosofi ja kirjailija Jean-Jacques Rousseau, jonka teokset esimerkiksi yhteiskunnasta ja kasvatuksesta avasivat uusia näkökulmia yhteiskunnalliseen ajatteluun.

Rousseaulta löytyvät suomeksi muun muassa teokset:

- Émile eli kasvatuksesta (alkuteos Émile ou de l'éducation, 1762, suom. 1905)
- Tutkielma ihmisten välisen eriarvoisuuden alkuperästä ja perusteista (Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes, 1754, suom. 2000)
- Yhteiskuntasopimuksesta eli Valtio-oikeuden johtavat aatteet (Du contrat social, 1762, suom. 1997)

Mikäli Marie Antoinette -elokuva herättää kiinnostuksen 1700-luvun lopun kaunokirjallisuuteen, niin mielenkiintoinen tuttavuus on muun muassa Pierre Choderlos de Laclosin teos – aikansa kohuromaani – Vaarallisia suhteita (Les liaisons dangereuses, 1782), joka on innoittanut nykyisiä elokuvantekijöitä.

Vaarallisia suhteita -teokseen perustuvia elokuvia:

- Valheet ja viettelijät. Dangerous Liaisons, USA/Iso-Britannia 1988, ohjaus: Stephen Frears. Pääosissa: Glenn Close (Markiisitar de Merteuil), Michelle Pfeiffer (Madame Marie de Tourvel) ja John Malkovich (Valmont)
- Valmont. Ranska/USA, ohjaus: Milos Forman. Pääosissa: Annette Bening (Merteuil), Meg Tilly (Tourvel) ja Colin Firth (Valmont)
- Julmia aikeita. Cruel Intentions, USA 1999, ohjaus: Roger Kumble. Pääosissa: Sarah Michelle Gellar (Kathryn Merteuil), Reese Witherspoon (Annette Hargrove) ja Ryan Phillippe (Sebastian Valmont).
- Vaarallisia suhteita. Joseon namnyeo sangyeol ji sa (engl. The Scandal), Etelä-Korea 2003, ohjaus: E. J. Yong (myös nimellä Je-yong Lee). Pääosissa: Mi-Suk Lee, Yong-jun Bae, So-yeon Lee.

Valheet ja viettelijät sekä Valmont ovat epookkielokuvia, mutta Julmia aikeita on sijoitettu nykypäivän nykypäivään ja New Yorkiin. Vaarallisia suhteita on sijoitettu 1700-luvun Koreaan.

Oppimateriaalin on laati toimittaja Riitta Käppi.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa Puura-Castrén Koulukinosta.